

Critical Care Quiz

คอลัมน์โดย
อ.นพ.รัฐภูมิ ชามพูนท
ผศ.นพ.สุทัศน์ รุ่งเรืองหิรัญญา, FCCP

ในฉบับนี้ ทางทีมงานขออนุญาตเฉลยคำถามที่ได้ตีพิมพ์ไปก่อนหน้านี้แล้ว

	²	N			¹	C	A	R	E										
²	M	O	³	F					³	S	T	A	T						
		⁴	S	E	D	A	⁴	T	I	O	N								
¹	S		N					R			M								
⁵	I	N	T	U	B	A	T	I	O	N								⁷	
	R		A					C		D		A							
	S		N					I		A		V							
			Y					U		⁶	T	I	A						
⁷	V	A	L	I	U	M				E									

แนวข้อ

1. เกณฑ์ในการวินิจฉัย sepsis (ตัวย่อ)
2. สารชนิดหนึ่งมีมากบริเวณ endothelial cell ใช้ร่วมกับ L-arginine amino acid ผลิดสารที่ทำให้เกิด vasodilatation (ตัวย่อ)
3. ยาชนิดหนึ่งในกลุ่ม opioid มักใช้ร่วมในการทำให้ผู้ป่วยใน I.C.U. สงบลง
4. ยาชนิดหนึ่งในกลุ่ม muscle relaxant ทำให้เกิด histamine release ได้
5. เทคนิคการใส่ท่อช่วยหายใจแบบหนึ่งในผู้ป่วยฉุกเฉิน (ตัวย่อ)
6. ยาที่ใช้ร่วมในการใส่ท่อช่วยหายใจในผู้ป่วยที่ hemodynamic ไม่ stable แต่ยังคงมีความกังวลเกี่ยวกับ adrenal suppression
7. เทคโนโลยีชนิดหนึ่งในการใช้ electrical activity ของ diaphragm ของผู้ป่วย triggered เครื่องช่วยหายใจ (ตัวย่อ)

แนวข้อ

1. การดูแลผู้ป่วย
2. อวัยวะล้มเหลวหลายอวัยวะ (ตัวย่อ)
3. คำสั่งแพทย์ ให้ทำในทันที
4. การช่วยให้ผู้ป่วยใน I.C.U. สงบขึ้นและสงบลง
5. ในการประเมิน difficult airway อาจแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ventilation และ
6. อาการคล้าย stroke แต่หายได้เองใน 24 ชั่วโมง (ตัวย่อ)
7. ยาชนิดหนึ่งในกลุ่ม benzodiazepines มักใช้ร่วมในการใส่ท่อช่วยหายใจตาม ward

สำหรับฉบับถัดมา ทางทีมงานได้นำเสนอภาพของพืชชนิดหนึ่งดังแสดงข้างล่างนี้

มีใครคิดออกไหมเอ่ย ว่าเป็นพืชชนิดใด...

หากคิดไม่ออก เรามาดูเฉลยกันดีกว่า พืชในภาพนี้ก็คือ มะเขือบ้า มะเขือบ้าดอกดำ (ดอกตอนมันยังตูมอยู่ มันจะม่วงเข้มเกือบดำ) หรือที่รู้จักกันดีในนาม “ต้นลำโพง” มีชื่อภาษาอังกฤษมากมาย ได้แก่ Purple Thorn Apple, Angel's Trumpet, Jimson Weed, Stinkweed, Pricklyburr, Devil's Trumpet, *Datura spp.* พืชชนิด *Datura* มีหลายสายพันธุ์ พบได้ทั่วโลก แต่ชนิดที่พบบ่อยในประเทศไทย ได้แก่ *Datura alba* Nees (ลำโพงขาว), *Datura fastuosa* Linn (ลำโพงกาสลัก) และ *Datura stramonium* ส่วนใหญ่พบได้ทางภาคเหนือ และภาคกลางตอนบน มะเขือบ้าเป็นพืชล้มลุก อยู่ในวงศ์ Solanaceae สูง 1-2 เมตร ใบเดี่ยว ดอกเดี่ยว ออกดอก

ที่ซอกใบ กลีบเลี้ยงสีเขียวติดกันเป็นหลอด กลีบดอกสีขาว ปลายดอกบานออกเป็นรูปแตรคล้ายลำโพง จึงเรียกว่า “ดอกลำโพง” ผลเป็นผลกลม สีเขียว มีขนคล้ายหนาม เรียก “มะเขือบ้า” เนื่องจากเมื่อรับประทานเข้าไป ไม่ว่าส่วนผล ดอก ใบ หรือรากของมันสามารถทำให้เกิดอาการของ acute anticholinergic poisoning โดยอาจพุดจาสำส่น คล้ายคนที่เมาสุรา หรือบ้า จึงเรียกมะเขือบ้า

ในส่วนเมล็ดของผลมะเขือบ้า มีความเป็นพิษสูงมาก เมล็ด 10 เมล็ดจะมีปริมาณของ atropine ประมาณ 1 มิลลิกรัม สารพิษเหล่านี้ไม่สามารถทำลายด้วยความร้อน อาการแสดงมักเกิดหลังรับประทานเข้าไปประมาณ 30-60 นาที อาการที่เกิดขึ้นจะเป็นอาการเป็นพิษจากสาร alkaloid ที่มีอยู่ในพืชกลุ่มนี้ โดยสาร atropine

จะพบมากใน Belladonna (*Atropa belladonna*) ส่วน scopolamine พบมากใน Devil's trumpet หรือก็คือ ต้นลำโพง (*Datura metel*)

ผู้ป่วยมักมีอาการดีขึ้นเอง โดยเฉลี่ยประมาณ 6-12 ชั่วโมง แต่อาจนานถึง 48 ชั่วโมงได้ เนื่องจาก delayed gastric emptying time หลังจากนั้นจะหายเป็นปกติโดยไม่หลงเหลือความผิดปกติใด ๆ ต้องวินิจฉัยแยกโรคจากการได้รับสารในกลุ่ม anticholinergic ได้แก่ antihistamine, antiparkinsonian drug, tricyclic antidepressant, plant (nightshade, mandrake,

henbane), antipsychotic drug, muscle relaxant, antispasmodic

อาการอาจแยกได้ยากจากการได้สารกลุ่ม sympathomimetic (amphetamine, cocaine, LSD) ซึ่งแยกกันโดยดูว่ามีเหงื่อออกมากร่วมด้วยหรือไม่ (diaphoresis) โดยถ้ามีเหงื่อออกมากร่วมด้วยจะเกิดจากการได้สารกลุ่ม sympathomimetic ในอดีต ดอก-ใช้สูบแก้อาการหอบหืด ใบ-ใช้ใบสดตำพอกฝี แก้ปวดบวมอักเสบ ใช้แก้อาการปวดท้อง

เอกสารอ้างอิง

1. นพ.ธานีทร โลเทศกระวี, รองศาสตราจารย์นายแพทย์ วินัย วนานุกูล; พิษจากมะเขือบ้า. จุลสารพิษวิทยา เดือนตุลาคม - ธันวาคม พ.ศ. 2550 ปีที่ 15 ฉบับที่ 4.
2. Coremans P, Lambrecht G, Shepens P et al : Anticholinergic intoxication with commercially available thorn apple tea. Clin Toxicol 1994; 32 : 589 - 592.
3. ถนอมศรี วงศ์รัตนสถิตย์, นันทวัน บุญยะประกิต, พรณิภา ชุมศรี, วันดี กฤษณพันธ์, อ้อมบุญ สวรรค์, เอมอร โสมนะพันธ์, วิภา จิระจริยากุล (บรรณาธิการ), ยาและผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติ, เทกซ์แอนด์เจอร์นอลคอปอเรชั่น, กรุงเทพมหานคร, 2534.